

A MOSZKVAI AUTOMATIZÁLÁSI ÉS GÉPGYÁRTÁSI
KÖZPONTI TUDOMÁNYOS-MŰSZAKI TÁJÉKOZTATÓ INTÉZET TEVÉKENYSÉGE

dr. Györe Pál

A Szovjetunió minisztertanácsának 1962 májusában hozott határozata részletesen szabályozta a tudományos és műszaki tájékoztatás rendszerét, szervezeti felépítését. A rendelet szerint a SZU tájékoztatási rendszere

- össz-szövetségi,
- ágazati központi,
- köztársasági,
- népgazdasági tanácsi és
- intézeti, vállalati

tájékoztatási szervekből, egységekből áll. A tudományos és műszaki tájékoztatási szervezet tevékenységét a Tudományos Kutatásokat Koordináló Állami Bizottság /a továbbiakban GKKNIR/ irányítja, koordinálja Tudományos és Műszaki Tájékoztatási és Propaganda Igazgatósága útján.

I.

AZ ÁGAZATI KÖZPONTI TÁJÉKOZTATÓ INTÉZETEK

A tájékoztatási rendszer rendkívül fontos lépcsőjét alkotják az ágazati /tudományági, iparági/ központi intézetek, amelyek az állami bizottságok, vagy minisztériumok tájékoztató szervei, s feladatuk egy-egy iparág vagy több, egymáshoz kapcsolódó iparág fejlesztését előmozdító tájékoztatási és propaganda feladatok ellátása. A szakirodalmi tájékoztatás terén az ágazati intézetek elsősorban a n e m p u b - l i k á l t s z a k i r o d a l m a t tárják fel, a publikált szakirodalom feltárása ugyanis az össz-szövetségi tájékoztató intézmények feladata.

Az ágazati tájékoztatási intézetek tevékenysége egyre inkább tudományos jellegűvé válik; ágazatuk szakterületein mélyreható műszaki-gazdasági elemző, értékelő munkát is végeznek, s ezáltal kutatóintézeti rangra emelkednek /1/.

Jelenleg kb. 40 szakágazati központi tájékoztató intézet működik a Szovjetunióban. Minden fontosabb iparágak van ilyen intézete. A gépipar területén az egyik legjelentősebb központi tájékoztató intézmény a moszkvai Central'nyj Insztitut Naucsno-Tehnicoseszkoj Informacii po Avtomatizacii i Masinosztroeniju /a továbbiakban CINTIAM/ az Automatizálási és Gépgyártási Központi Tudományos-Műszaki Tájékoztató Intézet.- A következőkben ennek az intézetnek működését ismertetjük részben szakirodalmi források /2,3/, részben pedig az intézetben tett rövid látogatás alkalmával szerzett tapasztalatok alapján.

II.

A CINTIAM FŐBB FELADATAI

A CINTIAM a SZU Tervhivatala mellett működő Gépipari Állandó Bizottság Központi Tájékoztató Intézete; tevékenysége az alábbi főbb feladatokra terjed ki:

1. biztosítja az információk alulról felfelé történő áramlását, s ezzel lehetővé teszi, hogy a gépipari tudományos kutató intézetek, tervező és szerkesztő irodák, vállalatok tudományos, műszaki eredményei rendszeresen felhasználásra kerüljenek;
2. tanulmányozza, rendszerezi, általánosítja a gépipari ágazatok fejlődési irányairól, az új konstrukciókról, a legfejlettebb technológiákról, az új gépipari anyagokról, továbbá a termelés szervezéséről, gazdaságosságáról szóló értékes információkat; s ezekről bibliográfiai és referáló tájékoztatót nyújt, s elterjesztésüket a szóbeli és szemléltető propaganda eszközeivel is előmozdítja;
3. központi gépipari információk kartotékot és dokumentumtárat szervez, ezt folyamatosan gyarapítja és ennek alapján tájékoztatást nyújt az érdeklődők szakkérdéseire, és ellátja az arra jogosult intézményeket a nem publikált szakirodalmi forrásokkal /kutatói jelentések, műszaki dokumentációk stb./, illetve ezek másolataival;
4. tudományos kutató és módszertani munkát végez a gépipari tájékoztatás gépesítése és automatizálása területén; módszertanilag irányítja és fejleszti a működési körébe tartozó gépipari intézmények tájékoztatói apparátusát; általánosítja és bevezeti a kipróbált új munkamódszereket.

Az intézet működési köréhez a következő gépipari ágazatok tartoznak:

- szerszám- és szerszámgépipar,
- textilipari, könnyűipari, élelmiszeripari, kereskedelmi és köz-élelmészeti gépgyártás,
- nehézszerkezet, energetikai gépipar, szállítógépek gyártása,
- vegyipari, kőolajfeldolgozó ipari gépgyártás,

- gépkocsi-, traktor- és mezőgépipar,
- építőipari gépek, utépitő gépek, közművi berendezések gyártása.

Az intézethez ez idő szerint kb. 100 intézet és 400 vállalat tartozik a műszaki tudományos tájékoztatás és a módszertani irányítás szempontjából.

III.

A CINTIAM SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

Az előbbieken vázolt feladatokat az intézet gépipari ágazati, általános gépipari osztályai, a központi gépipari tájékoztatási állomány és kartoték osztálya, továbbá a kiadványok technikai előállításával, terjesztésével és a gazdasági ügyekkel foglalkozó osztályok látják el.

Az intézet profiljának megfelelő 6 á g a z a t i o s z t á l y a következõ:

1. szerszám- és szerszámgépipari osztály,
2. általános gépgyártási osztály,
3. nehézgépgyártási osztály,
4. vegyigép- és kőolajfeldolgozó gépgyártási osztály,
5. gépkocsi-, traktor- és mezőgépipari osztály,
6. építőipari, utépitő, közművi gépgyártási osztály.

Az általános gépipari osztályok tagozódása:

1. kiemelt témák osztálya,
2. technológiai és termelés-szervezési osztály,
3. ipargazdasági osztály,
4. műszaki propaganda és kiállítási osztály,
5. tudományos módszertani osztály,
6. osztályozáselméleti és fejlesztési osztály.

A központi gépipari információs kartoték és dokumentumtár osztályához tartozik a mikrofilmlaboratórium és mikrofilmtár, továbbá a felvilágosítás, adatszolgáltatás, szakirodalomkutatás.

Végül a technikai és gazdasági osztályok:

1. kiadói osztály és nyomda,
2. terjesztési osztály,
3. gazdasági /pénzügyi/ osztály.

Az intézetnek tehát összesen 16 osztálya van, az osztályok természetesen szorosan együttműködve végzik feladataikat.

Az intézet működési körének, felépítésének vázlatos ismertetése után most részletesebben is bemutatjuk a tájékoztatási és módszertani funkciókat végző osztályok munkáját.

IV.

AZ ÁGAZATI OSZTÁLYOK TEVÉKENYSÉGE

1. Fő feladatok

A CINTIAM ágazati osztályai három fő feladatot látnak el:

- a/ értékelően tanulmányozzák, rendszerezik, általánosítják a tudományos kutató és fejlesztő intézetektől, tervező és szerkesztő irodáktól és vállalatoktól beérkező tudományos és műszaki eredményeket /elsődleges dokumentumokat, információkat/,
- b/ kiadásra előkészítik a tevékenységi körükbe tartozó ágazatok témaköreiben karton-szolgáltatásként megjelenő referátumokat, továbbá a szemleszerű összeállításokat, tématanulmányokat, műszaki-gazdasági elemzéseket; gyártmánykatalógusokat,
- c/ folyamatosan kiegészítik a gépipari központi információk kartotékot az ágazataik témaköreibe tartozó referáló kartonokkal.

2. Tudományos elemző tevékenység

A tudományos elemző, értékelő, általánosító tevékenység fő szempontjait a vezető tudományos intézetek és a szakágazatok kiemelkedő szakembereinek közreműködésével állapítják meg. Az elemzések során mindig az egyes gépipari ágazatok konkrét helyzetéből, fejlődési perspektívájából indulnak ki, s ezt rendszerint kritikailag összehasonlítják a külföldön elért gyakorlati eredményekkel. Az összehasonlítást a gépipari technológiai ágazatok, gép- és berendezés-típusok, termelési folyamatok helyzetét, színvonalát jellemző műszaki-gazdasági mutatók állandó gyűjtése és rendszerezése alapján végzik; a szemleszerű összeállításokban, tématanulmányokban jelentős helyet foglalnak el a különféle gyártási eljárások, konstrukciók műszaki-gazdasági mutatóit feldolgozó, ismertető kiadványok. A hazai és külföldi gépgyártó cégek, vállalatok műszaki-gazdasági mutatóiról kartotékot vezetnek; ezáltal lehetővé válik a folyamatos összehasonlító-elemző munka és állandóan tájékoztatni tudják az intézeteket, vállalatokat a gyártmányok, technológiák, s a gyártásszervezés terén elért paramétereiről, a műszaki színvonal alakulásáról.

3. Szemlék, tématanulmányok

A tudományos elemző munka eredményeit szemleszerű kiadványokban és referáló kartonokon adják közre.

A szemleszerű összeállítások 12 általános gépipari és 18 gép-
ipari ágazati, összesen tehát 30 sorozatban jelennek meg.

1964-ben a következő általános gépipari szem-
léket adták ki negyedévenként /a zárójelbe tett számok az egy év
alatt közreadott referátumok, illetve közlemények mennyiségét jelzik/:

1. Gépgyártástechnológia /400/
2. Öntészet, öntődei berendezések /250/
3. Nyomás alatti megmunkálás, sajtoló- kovácsoló berendezések /200/
4. Szerelés, szerszámok, szerszámgépek /200/
5. Hegesztés, hegesztőipari berendezések, készülékek /200/
6. Hőkezelés, hőkezelő berendezések /300/
7. Elektrokémiai és elektrofizikai megmunkálások /150/
8. Védő- és diazító bevonatok, felületkezelő eljárások, berendezések /150/
9. Új anyagok a gépiparban /250/
10. Gyártásszervezés: a mérnöki és adminisztratív munka gépesítése és automatizálása /1500/
11. Emelő- és szállítóberendezések /300/
12. A gépgyártás ipargazdaságtana, szakosítása /150/

A speciális gépipari ágazatokban
1964-ben a következő szemlék jelentek meg, ugyancsak negyedévenként:

1. Energetikai gyártás /350/
2. Szén- és ércbányászati gépgyártás /250/
3. Kohóipari gépgyártás /300/
4. Szállítógépek és berendezések gyártása /350/
5. Építőipari és utépitő gépek gyártása /300/
6. Építőanyagipari gépgyártás /200/
7. Közművi berendezések és gépek gyártása /100/
8. Vegyipari gépgyártás /350/
9. Kompresszorok, szivattyúk, oxigéngyártó berendezések, hűtő-
gépek és berendezések, armaturák /150/
10. Csapágy-gyártás /400/
11. Gépkocsi gyártás /300/

12. Traktorgyártás /500/
13. Gépjárműmotorok /200/
14. Mezőgazdasági gépgyártás /650/
15. Textilipari gépgyártás /200/
16. Könnyűipari gépek és berendezések /250/
17. Élelmiszeripari berendezések és gépek /200/
18. Kereskedelmi és közlelmezési üzemek gépeinek, berendezéseinek gyártása /200/

A 30 sorozatban 1964-ben összesen tehát kb. 10 000 közlemény /referátum, tömörítvény/ jelent meg.

A sorozatok nagy része részcímes periodikumnak tekinthető, minden egyes füzet meghatározott témát tárgyal; pl. az általános gép-
ipar 12.sz. sorozataként megjelenő "A gépgyártás gazdaságtana és szaki-
kositása" c. szemle egyik 1964 évi füzetének tárgya: "Néhány kovács-
ló- sajtoló üzem fejlett technológiai eljárásai és műszaki-gazdasági
mutatói." Ezek a füzetek átlagosan 20-40 oldal terjedelműek, formá-
tumuk A5 /14 x 21 cm/. Kivétel a gépgyártástechnológia /Tehnologija
Masinosztroenija/ c. szemle, amelyet folyóiratszerűen, állandó rova-
tokkal szerkesztenek, ennek mérete is, terjedelme is nagyobb /B5 :
17 x 26 cm, 70-80 oldal/.

A szemlék és tématanulmányok összeállításában általában a tudomá-
nyos intézetek és a vállalatok eredményeire támaszkodnak, a referá-
tumok, ismertetések címe után feltüntetik azt az intézetet, üzemet,
ahol az eredményt elérték. Pontosabb témákban hazai és külföldi szak-
irodalmi hivatkozásokat is közölnek. A szemlék példányszáma sorozat-
tonként, témakörönként változik /1500-3000 példány/; az egyes füze-
teknek terjedelmüktől, jellegüktől függően más-más áruk van, terjesz-
tésüket a CINTIAM végzi.

4. Referáló kartonok

Az ágazati osztályok készítik el azokat a referátumokat is, ame-
lyeket az intézet 75 x 125 mm-es szabványméretű katalóguskartonokon
havonta jelentet meg nyomtatásban. 1964-ben kb. 16 000 referáló kar-
ton került kiadásra. A referáló kartonokat 1964-ben 5 speciális és 4
általános gépipari ágazat témaköreiben jelentették meg. A speciális
ágazatok közül a következőket referálták /a zárójelbe tett számok az
egy év alatti referátumok mennyiségét jelölik/:

1. Nehézgépgyártás /2240/
2. Építőipari és utépitőgépek gyártása /1000/
3. Vegyipari gépgyártás /1600/
4. Gépjárművek és mezőgazdasági gépek gyártása /3520/
5. Szerszám- és szerszámgyártás /2400/

Az általános gépipar területeiről az alábbi témakörökben adtak ki referátumokat:

1. Általános gépgyártás /720/
2. Gépipari gyártás technológiája /1400/
3. Gyártásszervezés /3000/
4. A gépgyártás gazdaságtana és szakosítása /200/

A referáló kartonok ETO jelzetekkel ellátva jelennek meg, a cím után feltüntetik annak a CINTIAM által kiadott szemle, vagy tématanulmányosorozatnak bibliográfiai adatait, amelyben a referált témáról bővebb ismertetés található, a referátum szövege kb. 10-15 sor; a referátum után közlik a referáló nevét és rövidítve feltüntetik a vonatkozó szemlesorozat elnevezését és sorszámát. A referáló kartonok példányszámát az intézetektől és vállalatoktól beérkező rendelések alapján állapítják meg; a gépipari technológia témaköreiben például a referáló kartonokat 1000 példányban adják ki.

A referáló kartonok kiadása lehetővé teszi, hogy a CINTIAM és a gépipari tudományos kutató, fejlesztő intézetek és vállalatok információs kartotékok létesítsenek, vezessenek a gépipari kutatás, gyártás, szervezés új eredményeiről, s ezáltal biztosítsák a nem publikált dokumentumok /kutatási és fejlesztési jelentések, műszaki dokumentációk, gépleírások, műszaki előírások stb./ folyamatos és visszakereső feltárását.

5. Gyártmánykatalógusok

Az ágazati osztályok állítják össze, szerkesztik és készítik elő kiadásra a gyártmányismertető katalógusokat, egyes esetekben a termékcsoport fejlesztésében, tervezésében érintett tudományos kutató, kísérleti intézettel, szerkesztő irodával együttműködve.

A katalógusok gyűjteményes kötetekben, füzetekben jelennek meg; egy-egy kötet valamely speciális ágazat körébe tartozó gépek és berendezések típusait foglalja össze a műszaki jellemzőknek és a gépek alkalmazási körének, rendeltetésének megfelelő csoportosításban; az egyes ismertetések közlik a berendezés pontos megnevezését, típusjelét /számát/, ETO jelzeteit, rövid leírását, műszaki jellemzőit /legtöbb esetben táblázatba foglalva/, ábráját /metszetét/, alkalmazási területeit s a gyártó vállalatok nevét, megjelölve, hogy sorozatban gyártják-e.

1963/64-ben három vaskos kötetben /összesen 716 oldalon/ jelentették meg például a fémmegmunkáló szerszámgépek és automatikus gépsorok hidraulikus berendezéseinek katalógusgyűjteményét, 1963-ban adták ki a kereskedelemben és közlelmezésben használatos rakodó-gépek és berendezések katalógusát, amelyet az Össz-szövetségi Kereskedelmi Gépgyártási Tudományos Kutató és Kísérleti Tervező Intézettel együtt állítottak össze.

A katalógusok A4 méretben, jó minőségű papíron, szép kivitelben készülnek. A műszaki jellemzők, adatok igen alaposan kimunkált összeállításra a tervezők, szerkesztők, technológusok, beruházók nélkülözhetetlen munkaeszközévé teszi a katalógusokat.

V.

AZ ÁLTALÁNOS GÉPIPARI OSZTÁLYOK TEVÉKENYSÉGE

Az általános gépipari osztályok közül a kiemelt témák osztályának, a technológiai és termelés-szervezési osztálynak, s az ipargazdasági osztálynak munkája szorosan kapcsolódik az ágazati osztályokéhoz: a maguk szakterületein, témakörökben általában ugyanazokat a feladatokat látják el, mint az ágazati osztályok.

A kiemelt témák, feladatok osztály a iránymutató tájékoztatókat kap az állami bizottságoktól, a vezető tudományos intézetektől, ezeknek alapján összeállítja, kiadásra előkészíti a súlyponti témákra vonatkozó tanulmányokat, szemléket, referátumokat, referáló kartonokat.

A technológiai és gyártásszervezési osztály - az ágazati osztályokhoz hasonlóan - referál, szemléket állít össze, s gondoskodik az információs kartoték gyarapításáról a hozzátartozó témakörökben.

Az ipargazdasági osztály gyűjti és rendszerezi a szovjet és a külföldi gépgyártó vállalatok tevékenységének műszaki-gazdasági mutatóit, s ezekről kartotékokat vezet; ágazati szinten is elemzi és összesíti a mutatókat, s ezekről összehasonlító táblázatokat, műszaki-gazdasági szemléket, tanulmányokat készít elő kiadásra; referáló és szemlészerű tájékoztatókat állít össze a gépipar, s az egyes gépgyártási ágazatok szakosításának általános gazdasági problémáiról.

VI.

A KÖZPONTI GÉPIPARI INFORMÁCIÓS KARTOTÉK ÉS DOKUMENTUMTÁR

1. Az információs kartoték tagozódása

A CINTIAM központi információs kartotékja három részre tagozódik:

- a/ a főkartoték, amely a 12 általános és 18 speciális gépipari ágazat témakörébe tartozó kartonokat tartalmazza;
- b/ a speciális kartotékok, amelyek a következő információs gyűjteményekből állnak:
  - a szovjet gépipar fontosabb, szériában előállított gyártmányainak kartotékja,

- a szovjet és külföldi vállalatok által gyártott új gép- és berendezéstípusok nyilvántartó kartotékja;
  - az új gépipari technológiákat és berendezéseket regisztráló kartoték;
  - a szovjet gépipari vállalatok és
  - a külföldi gépipari vállalatok nyilvántartó kartotékja;
  - a CINTIAM kiadványait tartalmazó kartoték;
- c/ a segédkartotékok, melyek a speciális kartotékok kiegészítésére szolgáló kartotékokból, és a tájékoztató szolgálat keretében feltett és megválaszolt kérdések betűrendes- és tárgymutatójából állnak.

Az információs kartoték 1964-ben közel 300 000 kartonnal /adattal/ gyarapodott. Érdemes és tanulságos részleteiben is megismernünk, hogy ez a mennyiség milyen információs szolgáltatásokból, forrásokból tevődik össze.

2. Az információs kartoték forrásai

A CINTIAM információs kartotékjának 1964.évi gyarapítási terve a következő tájékoztató források, szolgáltatások igénybevételére épül:

1. a Knizsnaja Letopisz'-nak /a SZU-ban kiadott könyvek hetenként megjelenő bibliográfiájának/ az intézet szakterületét érintő címleírásai /4000 db/;
2. a Letopisz' Gazetnüh i Zsurnal'nüh Sztatej-ből /a SZU-ban kiadott hírlapok és folyóiratok közleményeiről hetenként megjelenő bibliográfiából/ a CINTIAM témaköreibe tartozó címleírások /6000 db/;
3. a SZU-ban orosz nyelven megjelent tudományos és műszaki könyvekről az Össz-szövetségi Könyvkamara által folyamatosan kiadott központi katalóguscédulák /8000 db/;
4. a VINITI Referativnűj Zsurnal'-jai közül a CINTIAM tematikájához tartozó 30 sorozat válogatott referátumai /168 000 db/;
5. a CINTIAM által készített és kiadott szemlék, tématanulmányok referáló kartonjai /26 000 db/;
6. a gépekről és géptípusokról készített leírások kartonjai /5000 db/;
7. a Könyvüipari Tájékoztató Intézet /CINTILEGPROM/ által kiadott szemlék, referátumok /2600 db/;
8. a Vaskohászati Tájékoztató Intézet /CNIICSERMET/ referáló kartonjai /1400 db/;

9. a Színesfémkohászati Tájékoztatási Intézet /CIINCVETMET/ referáló kartonjai /450 db/;

10. a Rádióelektronikai és Elektrotechnikai Tájékoztatási Intézet /NIITEIR/ referáló kartonjai /4000 db/;

11. a VINITI, a SZU Állami Nyilvános Tudományos Műszaki Könyvtára /GPNTB/ és a Villamosipari Tájékoztatási Intézet /CINTIÉLPROM/ által a külföldi szakirodalomról havonta kétszer kiadott bibliográfiai kartonok /33 200 db/;

12. a Szabadalmi Tudományos Kutató és Tájékoztatási Intézet bibliográfiai kartonjai és peremlyukasztásos referáló kártyái a szovjet és külföldi szabadalmakról /15 500 db/;

13. a GPNTB által havonta kétszer kiadott jegyzékek az új gyártmányismertető katalógusokról, prospektusokról /6000 db/;

14. a VINITI és a GPNTB havonként megjelenő jegyzékei a lefordított külföldi gyártmányismertető katalógusokról és prospektusokról /4000 db/;

15. az Állami Lenin Könyvtár kéthetenként közreadott jegyzékei a SZU könyvtáraiban készült bibliográfiákról, irodalomkutatásokról /4200 db/;

16. a Társadalomtudományi Alapkönyvtár havonként megjelenő jegyzéke a közgazdaságtudományi szakirodalomról /1000 db/;

17. az Állami Lenin Könyvtár negyedévenként kiadott katalógusa a kandidátusi és doktori értekezésekről /2000 db/.

Azokat a kiadványokat, szolgáltatásokat, amelyek nem kartonokban jelennek meg, felvágják, kartonra ragasztják és így iktatják be a kartotékba.

A gépipari intézetek és vállalatok kutatási, fejlesztési, termelési eredményeinek nyilvántartását a GKKNIR 1963. július 2-i 58-as számú rendelete szabályozta. A rendelet szerint a Gépipari Állandó Bizottság hatáskörébe tartozó intézmények eredményeiről szóló tájékoztatás fő forrásai az intézetek, vállalatok által a CINTIAM-hoz beküldött 113 x 174 mm méretű kartonok, s a hozzájuk csatolt műszaki dokumentációk /kutatási jelentések, rajzok, gyártmányleírások stb./. Az információs kartonok a műszaki eredmények legfontosabb adatait tartalmazzák, a CINTIAM-ban a kartonokat felülvizsgálják, elvégzik a szükséges kiegészítéseket, ETO jelzettel látják el, s besorolják az információs kartotékba. Ha a beszolgáltató intézmény nem mellékel a kartonhoz műszaki dokumentációt, akkor a kartont az elsődleges dokumentumok téraiban helyezik el.

3. Az információs kartoték szakrendszere

Az információs kartonok tárgykörök, témakörök szerinti nyilván-

tartására 7 szakcsoportot képeztek; mindegyik szakcsoporthoz kikeresték az odatarozó ETO jelzeteket, s ezeket a tárgykörökhöz igazodó logikai rendbe sorolva építették fel a szakrendszert. Az osztályozási rendszer 7 főcsoportja a következő:

- szerszámgépipar,
- gépgyártástechnológia és gyártásszervezés,
- könnyű- és élelmiszeripari gépek,
- nehézszerkezetgyártás,
- építőipari és utépitőgépek,
- vegyipari és kőolajipari gépgyártás,
- gépjárművek és mezőgazdasági gépek gyártása.

A szerszámgépipar főcsoport például a 621.9-en kívül tartalmazza a 621.8 /gépalkatrészek/, a 621.75 /szerszámkészítés, szerelés/, az 531.7 /mérőműszerek/, a 674 /famegmunkálógépek/, a 621.74 /öntődei gépek/ megfelelő jelzeteit; a szakrendszernek ilyen felépítése bizonyos mértékig kiküszöböli az ETO logikátlanságait, tematikai szétszórtságát, "ugrásait". A kartotékok minél szemléletesebb berendezése érdekében főcsoportonként, illetve a tematikailag összetartozó ETO jelzetcsoportonként más-más színű kartonokat alkalmaznak.

4. Az elsődleges dokumentumok tára

A CINTIAM-nak jelenleg nincs szakkönyvtára; a kb. 100 000 kötetes állományu gépgyártási szakkönyvtár ugyanis nem a CINTIAM-hoz, hanem közvetlenül a Gépipari Állandó Bizottsághoz tartozik. Ezt nem tartják helyesnek, s az a törekvésük, hogy a szakkönyvtárat mielőbb az intézethez csatolják.

Az elsődleges dokumentumok tára ez idő szerint elsősorban gyártmánykatalógusok, gépkiírások, műszaki előírások, szabványok, az intézetek és vállalatok által beküldött kutatási, kísérleti jelentések, műszaki dokumentációk, rajzok eredeti példányaiból vagy mikrofilmjeiből áll; nagy részben tehát a nem publikált, vagy korlátozottan publikált dokumentumokat tartalmazza. Ez lehetővé teszi, hogy a CINTIAM ellássa az arra jogosult intézményeket a nem publikált dokumentumok másolataival.

A tájékoztatási bázis kibővítése érdekében a CINTIAM információs fő-kartotékjába besorolják a tudományos kutató intézetek, továbbá a gépipari ágazati központi szakkönyvtárak dokumentum állományainak kartonjait is. Ennek megszervezésére széleskörű együttműködést építenek ki az érintett intézményekkel.

VII.

MŰSZAKI PROPAGANDA TEVÉKENYSÉG

A műszaki propaganda feladatokat az intézet p r o p a g a n - d a és ki áll ít á s i o s z t á l y a látja el. A gépipart érintő általános műszaki fejlesztési témákban országos konferenciákat, szemináriumokat, tanfolyamokat, kiállításokat, bemutatókat szerveznek. Ehhez igénybe veszik a szóbeli és szemléltető, illetve az audio-vizuális tájékoztatás szokásos eszközeit.

Közreműködnek az állandó népgazdasági kiállítás gépipari jellegű bemutatóinak, kiállításainak szervezésében; egyébként általában kéthavonként szerveznek kiállítást vagy bemutatót az éves munkatervükben megállapított tematika alapján. A működési körükbe tartozó ágazatok eredményeiről filmeket készítenek és forgalmazznak, érdeklődés esetén külföldre is kölcsönöznek.

VIII.

TUDOMÁNYOS-MÓDSZERTANI MUNKA

Ezt a tevékenységet az intézet tudományos-módszertani és osztályozáselméleti, szakrendszer-fejlesztési osztályai végzik.

A tudományos-módszertani osztály főfeladata a tájékoztatás módszereinek, eszközeinek tökéletesítésére, fejlesztésére, az információ tárolás, keresés, sokszorosítás gépesítésére és automatizálására irányuló kutatások és kísérletek végzése, az eredmények általánosítása, bevezetése a gépipar területén, a gépipari tájékoztatási szervezet módszertani irányítása, a tájékoztatási szervek munkatapasztalatainak összegyűjtése, elemzése, általánosítása.

Az osztályozáselméleti, szakrendszerfejlesztési osztály feladata elsősorban a gégyártást érintő tudomány- és iparágak osztályozási rendszerének kidolgozása, tökéletesítése, különös tekintettel az ETO-ra, és a deskriptor rendszerekre.

A tudományos módszertani munka gyakorlatilag 1963-ban kezdődött meg. A gépesítés terén figyelemre méltók azok a kísérletek, amelyeket a fémmezmunkáló szerszámgépek 80 oszlopos /szuperpozíciós/ lyuk-kártyákon való nyilvántartásának megszervezésére folytatnak; kidolgozás alatt van az ehhez szükséges deskriptor szótár és a sokszempontu válogatást biztosító kereső rendszer. A deskriptorok megállapítására, s a kódrendszer felépítésére vonatkozó kutatásokat, kísérleteket a VINITI-vel és a többi érintett szakágazattal együttműködve, velük összehangoltan végzik, az a metodikai törekvés érvényesül, hogy végül majd országosan egységes kódrendszert fejlesszenek ki.

Egy másik figyelemre méltó kísérletük mikrokópiák előállítását nem látszó alagra. Ezeket a kópiákat a szabványméretű referálók

kartonok hátlapjára ragasztanak; megállapították ugyanis, hogy a 75 x 125 mm-es kartonok egyik oldalára 3-4 oldalnyi nyomtatott szöveg mikromásolatát lehet elhelyezni, s ez megfelel a CINTIAM állományban található elsődleges dokumentumok /műszaki leírások/ átlagterjedelmének. Így a referáló kartonok a nem publikált, vagy korlátozottan publikált dokumentumok teljes /mikro/ szövegét is tartalmaznak. Rövidesen megkezdik olcsó, hordozható leolvasó készülék sorozatgyártását is, s így lehetővé válik ennek az igen gazdaságos, hatékony tájékoztatási forrásnak széleskörű elterjesztése.

A tudományos módszertani osztály fontosabb feladataihoz tartozik még a tervszerű információ-áramlás biztosítása a tájékoztatási szervezet csatornáiban; a tájékoztatási szervek racionális munkamódszereinek kialakítására, fejlesztésére vonatkozó instrukciók kidolgozása; a tájékoztatás hatékonyságának vizsgálata, a legeredményesebb vizsgálati módszerek megállapítása és a hatékonyság alapvető kritériumainak meghatározása.

. . .

A CINTIAM tevékenységének ez a vázlatos áttekintése is elég annak bizonyítására, hogy az intézet szervezeti felépítése, funkciói sok tanulsággal szolgálhatnak a hazai szakágazati tájékoztatási apparátusok korszerű kialakításához, hatékony működéséhez. A tanulságok levonásához, alkalmazásához azonban az szükséges, hogy részleteiben is alaposan megismerjük a CINTIAM és a többi ágazati tájékoztatási központi intézet gyakorlati tevékenységét, szolgáltatásait.

Tudomásunk szerint ezideig Magyarországon a CINTIAM szolgáltatásai közül csak egyetlen könnyűipari kiadvány, a nyomdászati berendezésekkel foglalkozó szemlesorozat néhány füzete található meg az OMKDK-ban.

A GKKNIR-től kapott értesülés szerint megvan a lehetősége annak, hogy az ágazati központi tájékoztatási intézetek kapcsolatokat építsenek ki hasonló rendeltetésű külföldi vállalatokkal kétoldalu együttműködési megállapodások alapján. Ez által lehetővé válhat a rendszeresen megjelenő publikációk megrendelése, másrészt a nem publikált dokumentumok megszerzése vagy cseréje is.

.. . .

HIVATKOZÁSOK

- /1/ LÁZÁR P.: A korszerű szakirodalmi dokumentáció. Szervezeti kérdések. Bp. 1964. Felsőoktatási Jegyzetellátó. 116 p. /Mérnöki Továbbképző Intézet előadásorozatából: 4239./
- /2/ GANDLEVSZKIJ, M. D.: V Central'nom Insztitute Naucsno-Tehnicsezkoj Informacii Masinosztroenija.- Naucsno-Tehnicsezskaja Informacija, 1964. 3.sz. 5-6.p.
- /3/ Materialu po organizaciji szpravocšno-informacionnogo fonda. Moszkva, 1964. CINTIAM, 34 p.
Mell.: Bibliografija po organizaciji szpravocšno-informacionnüh fondov /62 tétel/.

○○○○

GYÖRE, P.: Tätigkeit des Moskauer Wissenschaftlich-Technischen Informationsinstituts für Automatisierung und Maschinenbau

CINTIAM - das zentrale Forschungsinstitut des neben dem Planungsamt wirkenden ständigen Komitees für Maschinenwesen - versieht folgende Aufgaben:

1. Die technischen Resultate der maschinentechnischen Institute und Unternehmen werden laufend gesammelt, bearbeitet, verbreitet, und im Wege von Bibliographien, Referaten und Zentralblättern werden Informationen über dieselben erteilt. Das Institut trägt durch seine wissenschaftliche Propagandaarbeit zu der Verbreitung der neuen technischen Resultate bei /Ausstellungen, Vorführungen, usw./

2. Eine zentrale maschinentechnische Informationskartei und ein Dokumentenfonds werden angelegt, auf Grund welcher in erster Reihe über das nicht publizierte Fachschriftum Information erteilt wird.

3. Auf dem Gebiet der Mechanisierung und Automatisierung des Informationswesens werden wissenschaftliche und methodologische Forschungsarbeiten durchgeführt.

Obige Tätigkeiten werden durch sechs Zweigabteilungen und 6 Abteilungen, sowie durch die technischen und wirtschaftlichen Abteilungen der CINTIAM versehen.

Als Ergebnis von wissenschaftlichen Analysen des publizierten und nicht publizierten Fachschriftums werden Zentralblätter und Themenstudien angefertigt, welche in 12 allgemeinen und 18 maschinentechnischen Fachserien erscheinen.

Die Referate über das nicht publizierte Schrifttum werden durch die Zweigabteilungen monatlich auf normgemässe Katalogzettel gedruckt herausgegeben. Eine bedeutende Aufgabe der Zweigabteilungen ist die Zusammenstellung und Redaktion von Maschinenkatalogen.

Die Informationskartei des Instituts, welche im Jahre 1964 um nahezu 300 000 zunahm, enthält sämtliche zu dem Wirkungskreis des Instituts gehörenden Informations-Dienstleistungen.

Das Magazin der primären Dokumente umfasst vorallem Produktkataloge, Maschinengebrauchsanweisungen, technische Vorschriften, Normen, Forschungs- und Versuchsberichte, technische Dokumentationen und Zeichnungen.

Im Rahmen seiner wissenschaftlich-methodologischen Arbeit befasst sich das Institut mit der Anfertigung von Mikrokarten auf undurchsichtigem Grund, welche auf die genormten Referatenzettel aufgeklebt werden können, sodass der gesamte Mikrotex des nicht publizierten Dokumente auf dem Referatenzettel angebracht werden kann.

++++
++